

12. Кыргыздар. – Бишкек, 1991.
13. Наливкин В. Краткая история Кокандского ханства. – Казань, 1886. – 3, 32-беттер./Кененсариев Т. Кокон хандыгы (Кыргызстандын материалдарында). - Бишкек, 2002.
14. Нуртазина Д, Исахан М.Б.Постхолоотоордынский декаданс и судьбы религии в казахском кочевом обществе XV – начала XVIII вв. Золотоордынское Обозрение / GOLDEN HORDE REVIEW. 2022, 10 (4).
15. Сағитов И. Каракалпак халқының қаҳарманлық эпосы. КМБ-Нөкис, 1963.
16. Толстова Л.С. Материалы этнографического обследования группы “Каракалпак” Самаркандской области Узбекской ССР. 35-36-66. Материалы этнографического обследования группы «каракалпак». Каракалпак и Ферганской долины, стр. 24; Из истории ферганских каракалпаков, стр. 41—42.

<https://znanija.com/task/39753375>

Автордун талаа материалы (АТМ):

1. Сейдин Эмирлан Ер Досмамбет. Каракалпакстан, Нөкүс калаасы, 2024.
2. Узақбергенли Бердимурат Бекберген уулу. Каракалпакстан, Нөкүс калаасы, 2024.

Ырчы Узақбергенли Бердимурат Бекберген уулу менен этнографиялык талаа материалдарын жыйноо учурунда КР УИАсынын улук илимий кызматкери Т.К. Арзыбаев жана Сейдин Эмирлан Ер Досмамбет Өзбекстан жана Каракалпакстан Жазуучулар союзунун журналистика бөлүмүнүн башчысы, 2024-жылдын апрель айы Каракалпакстан

УДК: 355.233:351.7(575.2)(04)

**Касымалиев Алмазбек, Кыргыз Республикасынын УИАсынын изденүүчүсү
Эсенбаева Зарина, И.Арабаев атындагы КМУнун аспиранты
КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК ТЕЛЕРАДИОКОРПОРАЦИЯСЫ
МАМЛЕКЕТТИК САЯСАТТЫН НЕГИЗГИ МААЛЫМАТ-ИДЕОЛОГИЯЛЫК КАРАЖАТЫ**

**Касымалиев Алмазбек, соискатель Национальной академии наук КР
Зарина Эсенбаева, аспирантка КГУ им. И. Арабаева
НАЦИОНАЛЬНАЯ ТЕЛЕРАДИОКОРПОРАЦИЯ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
- ОСНОВНАЯ ИНФОРМАЦИОННО-ИДЕОЛОГИЧЕСКОЕ СРЕДСТВА
ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ**

**Kasymaliev Almazbek, Candidate of the National Academy of Sciences of the Kyrgyz Republic
Zarina Beisenbayeva, PhD student at the I. Arabaev State University
NATIONAL TELEVISION AND RADIO CORPORATION
OF THE KYRGYZ REPUBLIC - THE MAIN INFORMATION AND IDEOLOGICAL MEANS
OF STATE POLICY**

Аннотация. Эгемендик жылдарында Кыргызстандын Улуттук телекөрсөтүүсү (УТРК) өлкөнүн коомдук-саясий жана маданий турмушунда олуттуу ордун ээледі. Бул макалада УТРКнын ишинин негизги аспектилерине талдоо берилип, анын коомдук пикирди калыптандыруудагы, мамлекеттин маалымат-идеологиялык саясатын жүргүзүүдөгү ролуна басым

жасалды. Кыргызстанда телевидениенин өнүгүүсүнүн тарыхый этаптарына көңүл бурулат. УТРК ишмердигин укуктук жөнгө салуу маселеси, мыйзамдар жана ченемдик укуктук актылар тууралуу аныкталат. Изилдөөдө УТРКнын коомдук аң-сезимге жана коомдун маданий өнүгүүсүнө таасир этүүчү курал катары маанилүүлүгү баса белгиленет.

Негизги сөздөр: эгемендүүлүк, медиа индустрия, идеология, укук, мыйзам, телевидение, коомдук пикир.

Аннотация. В годы независимости Национальное телевидение Кыргызстана (КТРК) заняло значительное место в общественно-политической и культурной жизни страны. В данной статье проводится анализ основных аспектов деятельности КТРК, особое внимание уделяется его роли в формировании общественного мнения и реализации информационно-идеологической политики государства. Рассматриваются исторические этапы развития телевидения в Кыргызстане. Освещаются вопросы правового регулирования деятельности КТРК, включая законы и нормативно-правовые акты. В исследовании подчеркивается значимость КТРК как инструмента, оказывающего влияние на общественное сознание и культурное развитие общества.

Ключевые слова: суверенитет, медиа индустрия, идеология, право, законы, телевидение, общественное мнение.

Abstract. During the years of independence, the National Television of Kyrgyzstan (KTRK) has played a significant role in the country's socio-political and cultural life. This article analyzes key aspects of KTRK's activities, with a particular focus on its role in shaping public opinion and implementing the state's information and ideological policies. The historical stages of television development in Kyrgyzstan are examined, along with issues related to the legal regulation of KTRK's activities, including relevant laws and normative legal acts. The study highlights KTRK's importance as a tool for influencing public consciousness and contributing to the cultural development of society.

Key words: sovereignty, media industry, ideology, law, laws, television, public opinion

Массалык маалымат каражаттарынын азыркы маалдагы системасы өзгөчө динамикалуу өзгөрүүлөрү менен айырмаланып турат. Баштапкы формасынан азыр ал каржылоо, ички түзүлүшү жана функционалдык мааниси жагынан кыйла башкача. Социалдык чөйрөдө өзүнүн алмашкыс ордуна ээ болуу менен маалымат каражаттары дүйнө боюнча коомдук пикирди түзүп, аң сезимдин өзгөрүүсүнө таасир этип, аудитория аркылуу массалык пикир жаратуучу күч болуп отурат.

Жалпы маалымат каражаттарынын ичинен телевидение болуп жаткан окуялардын, турмуш чындыгынын күзгүсү катары өзгөчөлүү. Андагы баяндалып жаткан маселе менен окуяларды кабылдап жаткан адам дүйнөдөгү жалпы жагдай туурасында элестүү маалымат алат. Анын таасирдүүлүгү да ушунда.

Телеберүүлөр боюнча изилдөө жүргүзгөн М.Ракованын «Телевидениенин адамдын жашоосуна жана психологиясына тийгизген таасири» аттуу эмгегинде «Азыркы медиа көрүүчүлөргө күн сайын жаңыланган жүрүм-турум моделдерин, коом таасирлене турган

ар кыл үлгүлөрдү экранга чыгарат. Алар коомго оң да, терс да таасир берет»-деп белгилеген [1].

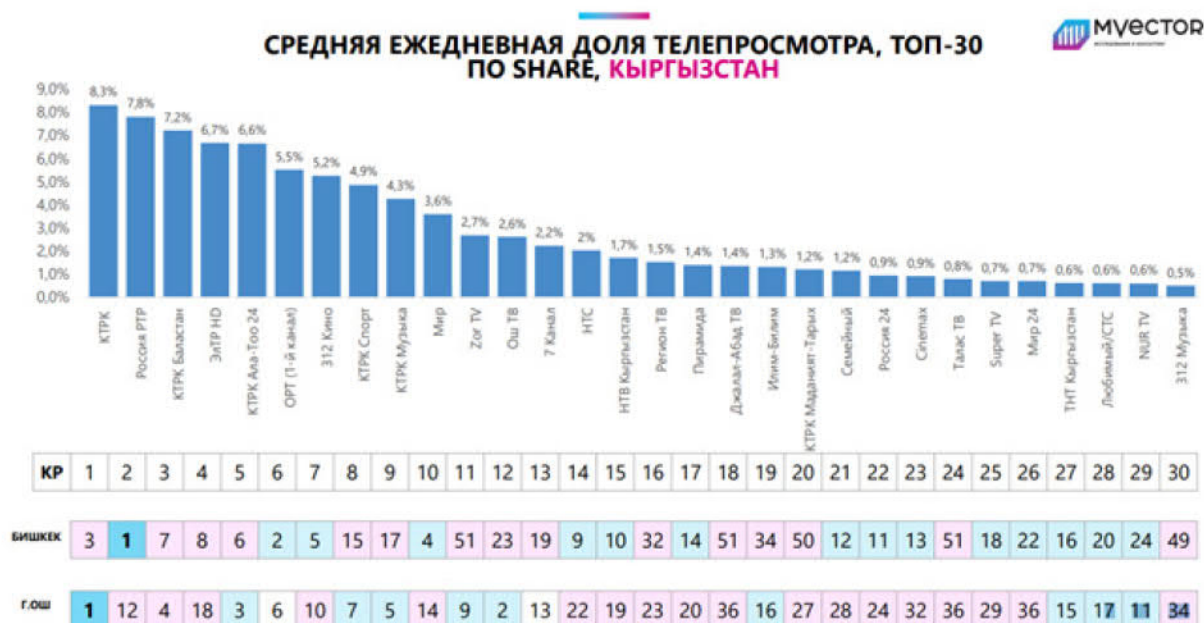
Эфирдик берүүлөрдүн өзөгүн мамлекеттик саясат, мамлекеттик жана улуттук идеология маселелери түзүп турган Кыргызстандын Улуттук телерадиоберүү корпорациясы (КР УТРК) өлкөдөгү негизги мамлекеттик маалыматтык жана медиа борборлорунун бири. Ал коомдун маалымдуулугун камсыз кылуу, өлкөдөгү саясий процесс үчүн ачык жана адилеттүү маалыматтык аянт түзүү, ошондой эле улуттук жана мамлекеттик кызыкчылыктарды эске алуу менен коомдук пикирди башкаруу маселелеринде зор роль ойнойт. Кыргызстандыктар үчүн телевидение негизги маалымат булагы болуп эсептелерин эл аралык уюмдардын социологиялык изилдөөлөрү көрсөтүп турат. 2020-жылы Республикалык эл аралык институт (МРИ) жүргүзгөн сурамжылоо буга бирден-бир мисал. Анда 2015-жылдагы сурамжылоого катышкандардын 94 пайызы маалыматты негизинен телеканалдардан аларын билдирсе, 2019-жылы бул көрсөткүч

84 пайызды түзгөн. Көрсөткүч азайганы менен телеканалдар ишенимдүү маалымат булагы позициясын сактап калган.[2]

2011-жылдан бери медиа рыногунун түрдүү аспектилерин, анын ичинде телевидение, радио, интернет жана басма сөз каражаттарын камтыган изилдөөлөрдү үзгүлтүксүз жүргүзүп келген M-Vector эл аралык изилдөө жана консалтинг компаниясы 2023-жылдын ноябрында жүргүзгөн акы-

ркы сурамжылоого Кыргызстан боюнча 3636 адам катышкан. Жыйынтыктар көрсөткөндөй, телевидение салттуу маалымат каражаттарынын арасында маалымат алуу булагы катары биринчи орунда туруп 36 пайызды түзгөн. Ал эми телеканалдардын калк арасында популярдуулугу боюнча Улуттук телеканал биринчи орунга чыккан. Бул изилдөө USAID тарабынан каржыланган Интерньюстун Кыргыз Республикасындагы Media-K долбоорунун колдоосу менен ишке ашырылган. [3].

Бул натыйжалар Кыргызстанда телевидение ММК системасындагы таасирдүү маалымат-идеологиялык каражат катарында тарыхый ордун сактап калганын түшүндүрөт.

Кыргыз телевидениесинин түзүлүп, калыптаныш тарыхын изилдөөчү М.Мырзагулов үч маанилүү мезгилге бөлүп карайт:

1) 1959-1991-жж - кыргыз телевидениесинин калыптанышы жана эволюциясы;

2) 1991-2005-жж - Кыргыз телевидениеси республиканын эгемендүүлүк доорунда, коммерциялык телекөрсөтүүнүн пайда болушу, алгачкы коомдук-саясий кайра куруулар учуру;

3) 2005-жылдан кийинки – азыркы кыргыз теле мейкиндиги, мамлекеттик төңкөрүш жана электрондук маалымат каражаттарынын негиздөөчүлөрүнүн алмашуусу, экинчи коомдук-саясий трансформация». [4]

Шарттуу алынган үч тарыхый мезгилдин бардык учурунда Улуттук телеканал мамлекеттик саясатты, мамлекеттик жана улуттук идеологияны жайылтуудагы негизги маалыматтык каражаттын ролун аткарды. Эгерде совет доорунда телевидение мамлекеттик идеология жана саясат үчүн үгүт органы гана болсо, эгемендик жылдарында коомго таасир этүү, коомдук пикирди калыптандыруунун ар түрдүү формалары аркылуу мамлекеттик саясатты жана идеологияны жайылтуу милдетин аткарып калды. 1992-жылы КР Өкмөтү бекиткен Мамлекеттик телерадиоагенттик жөнүндөгү жободо руханий мурастарды сактоо, жайылтуу аркылуу коомдук пикирди калыптандыруучу милдетти аткараары жана мамлекеттик түзүлүш, өлкөнүн социалдык-экономикалык өнүгүшүнө тиешелүү маселелерде инсандын жеке эркиндигинин калыптануусуна басым жасоо

менен багыттуу иш алып бара тургандыгы көрсөтүлгөн. [5]

Бирок, тез технологиялык өнүгүүлөр жана коомдук преференциялардын өзгөрүшү мыйзамдарды дайыма жаңыртып турууну талап кылат. Изилдөөчүлөр А.Адамбекова менен А.Исаеванын «Кыргыз Республикасындагы медиа чөйрө: мыйзамдар жана ММКнын ролу» аттуу макаласында: «бул мыйзам чыгаруучуларга маалымат доорунун чакырыктары менен натыйжалуу күрөшүүгө жөндөмдүү ийкемдүү жана заманбап жөнгө салуу механизмдерин түзүү милдети болуп саналат. Медиа чөйрөнүн иштешинин ишенимдүү укуктук негизи коомдун кызыкчылыгын гана коргобостон, сергек маалымат мейкиндигин да камсыздайт», - деп белгиленген. [6]

Ушул негизден 2008-жылдын 2-июнунда «Телекөрсөтүү жана радиоуктуруу» жөнүндө мыйзам кабыл алынды. Анда биринчи жолу Мамлекеттик телерадиоканалдар түшүнүгү кирип, алардын милдеттери мыйзамдын 10-беренесинде бөлүнүп төмөнкүдөй көрсөтүлгөн:

1) телекөрүүчүлөрдү жана радиоугуучуларды Кыргызстандагы жана чет өлкөлөрдөгү коомдук-саясий жана башка окуялар жөнүндө, калктын жашоо-турмушуна же болбосо саламаттыгына коркунуч туудурган өзгөчө окуялар жана кырдаалдар жөнүндө ыкчам кабардар кылуу, расмий кабарларды жарыялоо, мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын чечимдерин түшүндүрүү;

2) экономикалык, публицистикалык, маданий-агартуу, медициналык, көркөм, окуу, оюн-зоок, спорттук жана бөлөк программаларды, ошондой эле балдар жана өспүрүмдөр үчүн программаларды түзүү же таратуу;

3) өлкөнүн элинин биримдигин, жарандык бейкуттукту сактоого жана чыңдоого көмөк көрсөтүү;

4) журналистиканын жогорку стандарттарын, толеранттуулукту, ар бир адамдын укуктарын сыйлоо стандарттарын камсыз кылуу;

5) калктын ар кандай улуттук, социалдык, курактык жана башка топторунун пикирлерин эркин билдирүүсү үчүн бирдей мүмкүнчүлүк берүү;

6) Кыргыз Республикасынын эл аралык байланыштарын чыңдоого, анын дүйнөдөгү

кадыр-баркынын жогорулашына көмөк көрсөтүү;

7) коомдук аң-сезимде зомбулуктун ар кандай формасын кабылдабоону калыптандыруу жана басмырлоонун ар кандай формасын үгүттөөгө жол бербөө максатында үй-бүлөлүк зомбулуктан сактоо жана коргоо маселелерин чагылдыруу [7].

Муну менен мамлекеттик канал мамлекеттик саясат жана идеологияны жайылтуучу башкы каражат катары орду бекемделген. Ал эми 2022-жылы 30-апрелде кабыл алынган «КР Улуттук телерадиоберүү корпорациясы» жөнүндөгү мыйзамда бул милдеттер дагы кеңейтилген. 2008-жылы мамлекеттик телерадиоканалдын милдеттери «Телекөрсөтүү жана радиоуктуруу» жөнүндө мыйзамдын ичинде көрсөтүлсө, эми негизги канал аталган Улуттук телерадиоберүү корпорациясынын ишин теске салган өзүнчө мыйзам кабыл алынды. Бул мыйзам 2011-жылы кабыл алынган КР Коомдук телерадиокорпорациясы жөнүндөгү мыйзамды жокко чыгарды жана мамлекеттин негизги идеологиялык маалымат каражатына Улуттук макамын кайрып келди. Анын мамлекеттик маалыматтык саясатты жүргүзүп, улуттук идеологияны бекемдөөдөгү милдеттерин тереңдетти. Жалпы түшүнүктөрдүн катарына эми ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдарга Кыргыз Республикасынын жакшы аброюн калыптандыруу жана колдоо боюнча маалыматтык саясатты жүргүзүүдө көмөк көрсөтүү, айлана-чөйрөнү коргоо, жаратылышка аяр мамиле жасоо жана биологиялык түрдүүлүктү коргоо маселелерин чагылдыруу, мамлекеттик тилди, улуттук, маданий жана тарыхый салттарды өнүктүрүүгө багытталган программаларды өндүрүү жана таратуу деген милдеттери такталып, кеңейтилди [8].

Мыйзамда белгиленген милдеттер Улуттук телеканалдын ишмердиги мамлекеттик саясатты элге жеткирип, улуттук идеологияны жайылтуудагы маанисин көрсөтүп турат. Башкы канал катары УТРК бул милдеттерди толук жана деңгээлинде аткаруунун аракетинде. 2022-жылы мыйзам кабыл алынгандан соң корпорациянын түзүмү өзгөртүлүп, тутумундагы 6 телеканал кыскарып 5 телеканал болуп бекитилди. УТРК тарыхында жаңы «Улуттук биринчи канал» түзүлүп идеологиялык маселелерди кеңири чагылды-

руу менен маалыматтык саясатты бекемдөө милдети коюлган [9].

Маалыматтык саясаттын негизги багыттарын элге жеткирип, жайылтуу боюнча “Ала-Тоо 24” телеканалы сакталып калды жана рубрикалардын тематикасы кеңейтилди. Башка профилдик багытта иштеген каналдардын алкагында идеологиялык маселелерге басым күчөтүлдү. “УТРК Баластан” каналы кыргыз тилиндеги, улуттук уңгуга негизделген контентти 3 сааттык көлөмдөн 7 саатка көбөйткөн [10].

Негизги басым жаңыланып түзүлгөн УТРК “Улуттук биринчи каналына” жасалып 2015-2023-жылдар аралыгында негизинен УТРК курамындагы башка 5 каналда даярдалган телеберүүлөрдүн кайталоолорун [11] чыгарып келген каналдан мамлекеттик саясатты, улуттук идеологияны жайылтуучу негизги каналга айлантуу процесси жүрдү. Жаңы эфирдик чарчы иштелип чыгып, маалымат-идеологиялык мазмундагы көрсөтүүлөр менен толукталган. Улуттук идеологияга негизделген көрсөтүүлөр улуттук нарк, салт, адат, таалим-тарбиянын улуттук мектеби, кыргыз тарыхы, элдик чыгармачылык, кыргыздын улуу дөөлөтү – Манас эпосу, кол өнөрчүлүк, кыргыз дүйнө таанымы, жаңы доордогу кыргыз, жаштар саясаты, илим, билимдүүлүк, салтуу үй-бүлө, улуттук маданият, адабият, искусство сыяктуу кеңири багытты камтыган. УТРК “Улуттук биринчи каналы” менен катар структуралык канал катары бекитилбеген “Маданият” каналы да улуттук идеология маселесин жайылтуу багытында иш алып барат. Анын базасында идеологиялык багытта 2 сааттык көрсөтүүлөр түз эфирде жана жаздырылып чыгып жатат.[12].

Ал эми мамлекеттик саясатты жайылтуу жаатында маалымат-аналитикалык 25 көрсөтүү уюштурулган. Айрымдары мурдатан

чыгып келсе, “Президент Жапаров”, “Сөздөн ишке”, “Элетте”, “Биздин бренд”, “Аймактар”, “Агрочарба” көрсөтүүлөрү мамлекеттин ар кыл тармакта жүргүзүп жаткан саясатын элге жеткирүү, чечмелеп түшүндүрүү милдетин аткаруу үчүн жаңыдан иштелип чыккан [13]. Андан тышкары “Ала-Тоо 24” каналы күн сайын 8 сааттан ашык жаңы даярдалган маалыматтык, маек, атайын репортаж форматындагы берүүлөрдү чыгарып мамлекетти өнүктүрүү саясаты кеңири чагылдырылат.

Эфирдик чарчыга ылайык түзүлгөн апталык эфир планы боюнча алганда УТРК “Улуттук биринчи каналында” күнгө орточо 3 саат идеологиялык багыттагы берүүлөргө, 2 саат маалыматтык жана 2 саат аналитикалык программаларга, 3 саат убакыт социалдык берүүлөргө бөлүнөт. Калган сааттарда коюн-зоок, көңүл ачуучу жана башка фонддук көрсөтүүлөр тартууланат.

Жыйынтыктап алганда, бүгүнкү күндө Кыргыз улуттук телеканалы өлкөнүн негизги коомдук-саясий медиаборбору болуп саналат. Улуттук макамдагы телеканал кыргыз коомчулугунда маанилүү социалдык жана маданий кызматтарды аткарып, коомдун биримдигин, билимдүүлүгүн, улуттук уңгуну таанып билүүсүн жана маалымдуулугун камсыздоодо чоң роль ойнойт. Бул телеканал мамлекеттик саясатты, улуттук маданиятты, элеттик турмушту чагылдыруу менен гана чектелбестен, эл аралык карым-катнаштарды да бекемдөөгө багытталган контентти түзөт. Кыргыз Улуттук телерадиоберүү корпорациясы өлкөдөгү коомдук-саясий маселелерге жоопкерчиликти жана объективдүү мамиле кылууга милдеттүү. Бул милдеттерин натыйжалуу аткаруу менен өлкөнүн телерадиоберүү системасындагы борбордук ролун сактап калууга мүмкүнчүлүгү бар.

Адабияттар:

1. Ракова М. С. Влияние телевидения на жизнь и психологию человека // На пути к гражданскому обществу. 2014. №2 (14). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vliyanie-televideniya-na-zhizn-i-psihologiyu-cheloveka> (дата обращения: 02.02.2025).
2. https://24.kg/obschestvo/144043_glavnyie_istochniki_polucheniya_informatsii_ukyrizstantsev_tv_internet_idruya/
3. <https://m-vector.com/news/issledovanie-mediapotrebleniya-v-kyrgyzstane-2023>
4. Мырзагулов М.М. Телевидение Кыргызстан в контексте формирования и трансформации СМИ Среднеазиатского региона: Автореф. дис. ... канд. полит. наук. — Санкт-Петербург, 2007. - 23 с.

5. <https://cbd.minjust.gov.kg/46-1765/edition/311578/ru>
6. Адамбекова А.Д, Исаева А.Т. Медийная среда в Кыргызской Республике: законодательство и роль СМИ // Международный журнал гуманитарных и естественных наук. 2023. №11-1 (86). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mediynaya-sreda-v-kyrgyzskoy-respublike-zakonodatelstvo-i-rol-smi> (дата обращения: 02.02.2025).
7. <https://cbd.minjust.gov.kg/202317/edition/1250965/kg>
8. <https://cbd.minjust.gov.kg/4-3155/edition/1177689/kg>
9. УТРК 2023-жыл үчүн отчету.
10. УТРК “Баластан” телеканалынын 2025-жылдын январь айы үчүн жумалык эфирдик чарчысы.
11. КТРК эфирдик пландары 2021-2022-жылдар
12. УТРК 2023-24-жылдар үчүн отчету.
13. УТРК “Улуттук биринчи каналынын” 2025-жылдын 20-26-январына карата апталык эфир планы.

УДК: 930.26

Умарова Рахима Тохтоназаровна

Б.Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек Эл аралык университети
Тарых-филология факультети Тарых жана философия кафедрасы, ага окутуучу

**АРХЕОЛОГИЯЛЫК ЭСТЕЛИКТЕРДИ ТУРИСТТИК
БАГЫТТА ЭФФЕКТИВДҮҮ ПАЙДАЛАНУУ**

Умарова Рахима Тохтоназаровна

Кыргызско-Узбекский Международный университет им. Б.Сыдыкова
Историк-филологический факультет кафедра Истории и философии, ст. преп.

**ЭФФЕКТИВНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ ПАМЯТНИКОВ
В ТУРИСТИЧЕСКОМ НАПРАВЛЕНИИ**

Umarova Rakhima Tokhtonazarovna

Kyrgyz-Uzbek International B. Sydykov University
Faculty of History and Philology Department of History and Philosophy, art. rev.

EFFECTIVE USE OF ARCHAEOLOGICAL SITES IN TOURISM DESTINATIONS

Аннотация. Археологиялык эстеликтер – бул маданий мурастын маанилүү бөлүгү болуп, алардын туристтик потенциалын туура пайдалануу өлкөнүн экономикасын жана маданий тармагын өнүктүрүрөт. Алар туризмдин уникалдуу ресурсу болуп, өлкөнүн экономикалык жана маданий өнүгүүсүнө чоң салым кошо алат. Кыргызстандагы бай тарыхый мурастар туристтерди тартуунун негизги факторлорунун бири болуп саналат. Бирок бул эстеликтерди эффективдүү пайдалануу үчүн аларды изилдөө, сактоо, реставрациялоо жана заманбап туристтик инфраструктура менен камсыз кылуу зарыл. Бул иште археологиялык эстеликтерди туристтик багытта эффективдүү пайдалануу жолдору талданды. Башка өлкөлөрдүн ийгиликтүү тажрыйбалары каралып, заманбап ыкмалар сунушталды. Эстеликтердин баалуулугун сактоо менен бирге, туристтерди тартуу максатында инфраструктураны өнүктүрүү, маалыматтык технологияларды пайдалануу жана жергиликтүү калктын катышуусун камсыз кылуу сунуштары берилет. Мындан тышкары, эстеликтердин жайгашкан жерин, тарыхый маанисин жана эстетикалык өзгөчөлүктөрүн натыйжалуу пайдалануунун стратегиялары изилденди. Бул иш-чаралар өлкөнүн туристтик потенциалын жогорулатуу жана маданий мурастарды кийинки муундарга жеткирүүгө багытталган.